

the UK, India is not only a huge expanding market, but also a state that enhances its political and economic influence in the region and in the world. Britain's interest in India enhances India's rapid economic growth, its participation in international and regional associations and the country's significant influence in the South-East region. Being the leader of the Asian region, India is viewed by Britain as a bridgehead for further advancement of British interests in the region.

The ties between two countries have a unique specificity, due to many factors: common history, strong economic ties, the presence of a large Indian diaspora in the kingdom (at the beginning of the 21st century, the Indian diaspora in the UK made up 1.5% of the population of the kingdom – about 1,3 million people), common positions on a number of issues of world politics, etc.

At the present stage, relations are characterized by a high degree of trust, traditional mutual understanding, the intensification of mutually beneficial economic and trade cooperation and the continuity of political dialogue.

The article presents the analysis of the main directions of bilateral relations between the United Kingdom and the Republic of India at the present stage. The authors have considered the main factors influencing modern bilateral relations. The analysis of cooperation between Great Britain and India in such areas as cooperation on international issues, education and science, new technologies, energy, security, including cyber security and the fight against terrorism have been conducted. Cooperation in trade and banking, the state of bilateral investment have been studied. Problematic issues of relations between states have been determined. The main mechanisms for the support and development of bilateral political dialogue have been researched, namely the biennial summit meetings, and annual dialogues between the Ministries of Foreign Affairs and the NSA.

Keywords: *United Kingdom, Republic of India, Bilateral Relations, Brexit, Delhi Declaration, Indian-Pakistani Conflict, Security.*

УДК 327(510:8=134)(045)

Н.В. Гаврилова, Ю.В. Константинова

ВІДНОСИНИ КИТАЮ З КРАЇНАМИ КАРИБСЬКОГО БАСЕЙНУ

Розглянуто один із напрямків латиноамериканського вектору зовнішньої політики КНР – співпрацю з країнами Карибського басейну. Визначено основних партнерів таких, як Коста-Ріка, Мексика, Куба, Венесуела. Приділена увага основним завданням вирішення яких є ключовим для присутності Китаю у даному регіоні.

Ключові слова: *Китай, Карибський басейн, Мексика, Куба, Венесуела, співробітництво, інвестиції, сировина.*

До регіону Карибського басейну входять 35 країн та залежних територій, які характеризуються мовним, етнічним, економічним і культурним розмаїттям. В американській геополітиці з часів доктрини Монро Центральна і Південна Америка вважались зоною життєвих інтересів, і навіть «заднім двором», але ситуація суттєво змінилась наприкінці ХХ ст., коли США звернули свою увагу в бік Афганістану та Близького Сходу, чим вдало скористався Китай почавши активне економічне освоєння регіону.

Більшість країн Карибського басейну слабкі з економічної точки зору, їх інфраструктура вразлива для регулярних стихійних лих. Сьогодні, для них

пріоритетними завданнями в політиці є уникнення економічної ізоляції, отримання доступу до основних інфраструктурних вузлів світової економіки, залучення іноземних інвесторів, і Китай як ніхто інший відповідає вимогам до партнерства у їх вирішенні [1].

Серед основних цілей Пекіну в регіоні прагнення забезпечити доступ до ресурсів і ринків збуту, а через Мексику та ряд інших країн, ринків США і Канади. Через подорожчання виробництва товарів усередині Китаю та логістики, сьогодні Пекін розглядає можливість розміщення виробництв в тих країнах, де воно більш дешеве, і які ближче розташовані до кінцевого споживача. Отже, Карибський регіон відповідає вимогам як найкраще. Серед політичних завдань: підвищення престижу Китаю на міжнародній арені; зменшення кількості країн що визнають Тайвань; створення умови для можливої в майбутньому конкуренції з США. Тому, дослідження відносин Китаю з країнами Карибського басейну досить актуальне.

Нажаль у вітчизняній науковій літературі тема висвітлена досить слабо, існує лише невелика кількість робіт присвячених окремим аспектам проблеми М. В. Засядько, А. М. Киридон, Л. Л. Кияниця, М. А. Таран тощо. Більша частина робіт з даної проблеми – це дослідження західних науковців С. Арнсона, А. Генрікеса, Д. Банча, П. Брукса тощо. Також активно над темою працюють російські дослідники такі як, Е. С. Дагабян, І. Денісова, В. Міхєєв, Д. М. Розенталь, В. А. Теперман, П. Яковлев тощо.

Мета статті – розглянути відносини Китаю з країнами Карибського басейну в контексті латиноамериканського вектору його зовнішньої політики.

У політичній сфері головним питанням, яке намагається вирішити КНР в Карибському регіоні, є реалізація принципу «одного Китаю». У боротьбі за присутність у регіоні обидві китайські держави активно застосовували дипломатію долара, але можливості КНР набагато перевищували можливості Тайваню [4]. Як наслідок, сьогодні, Китайська Республіка (Тайвань) визнана 9 державами Карибського регіону, на початку століття їх було 14 [17].

Пекін активно використав переваги, які йому давала політика «м'якої сили», особливо такі її складові, як програми допомоги розвитку країн, надання різноманітних грантів та гуманітарної допомоги. Наприклад, Гренада в 2003 році стверджувала про непорушність відносин з Тайванем, але вже в 2005 році розірвала відносини на користь материкового Китаю. Пекін в якості компенсації за вже розпочаті з Тайванем проекти виплатив 6 млн. доларів. Домініка, також після отримання кредитів у розмірі 112 млн. доларів на 6 років у 2004 році, визнала тільки один Китай [20]. У червні 2017 року КНР і Панама встановили дипломатичні відносини [6]. Сьогодні останній відводиться основна роль у розвитку латиноамериканського відгалуження «Морського Шовкового шляху XXI століття» проекту, якій Китай активно втілює останніми роками [3].

Загалом, розширення присутності Китаю в регіоні відбувається через економічну допомогу в двох основних формах: надання низькопроцентних кредитів і безоплатна допомога [19]. Остання реалізується, через будівництво доріг, лікарень, шкіл, стадіонів. Одним з пріоритетів є розвиток туристичної сфери, куди Китай активно інвестує чималі кошти. Прикладом є будівництво готельного комплексу Вапа Маг на Багамських островах вартістю 3,5 млрд. дол., 2,5 млрд. з яких надав Китай [10]. Менш масштабний проект інвестиції в розмірі 462 млн. дол. в будівництво готельного комплексу в Домініканській Республіці та плани інвестування 200 млн. дол. в будівництво готелів в Гренаді.

Однією з країн регіону з якими КНР за минуле десятиліття зміцнив дипломатичні і торгові відносини є Коста-Ріка. Дипломатичні відносини між ними були встановлені у 2007 році, до цього Коста-Ріка співробітничала з Тайванем. У 2010 р. було підписано

угоду про вільну торгівлю. Китай є другим за величиною імпортером для Коста-Ріки. Більше 85% експорту Коста-Ріки в Китай зосереджені в промисловому секторі (середньо-високі і високі технології). Велика частина імпорту з Китаю (53%) припадає також на середні і високі технології [12].

У січні 2015 р. уряди Китаю і Коста-Ріки підписали меморандум про взаєморозуміння з метою розробки спільного техніко-економічного обґрунтування для створення особливої економічної зони в Коста-Ріці. Нещодавно Китай став стратегічним партнером цієї країни в сфері фінансування інфраструктури. У 2014 р. Конгрес Коста-Ріки схвалив кредит, пропонуваній Міжамериканським банком розвитку, на суму 450 млн. дол., з яких 50 млн. виділив китайський Фонд фінансування Латинської Америки і країн Карибського басейну. Крім того, в 2015 році конгрес схвалив кредит на 485 млн. дол., пропонуваній Китаєм на розширення дорожнього полотна, що з'єднує Серединну долину з узбережжям Карибського моря [12]. Отже, відносини розвиваються досить плідно для обох сторін.

Політика Пекіну у регіоні, керується в першу чергу економічним прагматизмом, наприклад, лідер Нікарагуа Ортега не розірвав відносини з Тайванем, зумів залучити Китай до одного з найбільш амбіційних проектів у всій Латинській Америці – будівництву Нікарагуанського каналу. У цьому проекті Китаю відводилась роль основного інвестора і головного відповідального за його будівництво. Нажаль, уповільнення темпів зростання економіки Китаю призвело до скасування цього проекту сьогодні [9]. Крім цього китайські компанії у цій країні отримали право на будівництво низки глибоководних морських портів, а також Пекін готовий фінансувати будівництво залізної дороги між Атлантичним та Тихим океаном та нового міжнародного порту у Манагуа.

У контексті інтересів Пекіну у регіоні особливе значення надається відносинам з Мексикою. Дипломатичні зв'язки між країнами були встановлені у 1972 році, активізувались з другої половини 90-х років ХХ століття, а на початку ХХІ століття вони увійшли в нову якісну стадію.

Мексика зацікавлена у китайських інвестиціях, а також в умовах достатньо сильної залежності від США, розглядає відносини з Китаєм як свого роду балансир, що дозволяє якщо не послабити залежність, то хоча б зберегти її на існуючому рівні. Через жорстких умов, які доводиться дотримуватися Мексиці у зв'язку із зобов'язаннями по НАФТА, її торговий потенціал з Китаєм до сих пір не вдалося розкрити в повній мірі. Не дивлячись на це, Китай міцно зайняв четверте місце торгового партнера Мексики, і третє місце за об'ємами інвестицій. У 2014 р. на Китай припадало 2% експорту Мексики і 17% імпорту. До 40% експортної продукції в Китай складають середні і високі технології, а ще 30% припадає на продукцію гірничодобувної промисловості. Китай, у свою чергу, постачає в Мексику високі технології - 67% [12].

На початковому етапі економічних відносин Китаю і Мексики носили конкурентний характер через схожість їх структури експорту, особливо в таких галузях, як електроніка, запчастини для автомобілів, електрична продукція, транспортні засоби та паливо.

Сучасний етап розпочався у 2003 році з візиту у Мексику лідера Китаю, в ході якого було підписано Угоду про стратегічну співпрацю, Меморандум про взаєморозуміння і створення постійного форуму з питань міжпарламентського діалогу між Мексикою та Китаєм. З метою ефективною реалізації досягнутих угод сторони створили Двосторонню комісію Мексика-Китай та Групу високого рівня (GAN) [13].

У період 2003-2005 років у відносинах двох країн спостерігались серйозні протиріччя, які були пов'язані з загостренням конкуренції. Негативним для бізнес-спільноти Мексики було насичення споживчого ринку країни більш дешевими

китайськими товарами, але сильнішу конкуренцію створила експансія китайських експортерів у США, що є головним споживачем мексиканської промислової продукції. Китайські компанії стали активно перехоплювати значні сегменти американського ринку, які мексиканські виробники вже вважали «своїми» завдяки перебуванню в NAFTA [21]. Мексика почала активно використовувати антидемпінгові заходи та стала останньою країною у регіоні, яка погодилась на вступ Пекіну до СОТ, залишивши за собою ряд каральних заходів, на випадок порушення Китаєм досягнутих домовленостей.

Торгівельна війна між двома країнами припинилась після візиту лідера КНР Хунь Цзиньтао у 2005 році, в ході якого було підписано ряд важливих угод, в тому числі, що надавали право китайським компаніям брати участь у розробці залізної руди та іншої мінеральної сировини [18].

За останні десять років за допомогою нових торгових угод Китай інвестував у Мексику мільярди доларів. На думку ряду аналітиків, мексиканська влада схильється до того, щоб залучати прямі китайські інвестиції в виробничі активи. Організуючи випуск товарів на мексиканській території, компанії з КНР спрощують собі проникнення на північноамериканські ринки. Очевидним є і виграв Мексика, оскільки в країні створюються нові робочі місця і збільшуються податкові надходження в бюджет [21].

Також, укріпленню відносин сприяв візит лідера Китаю Си Цзиньпіня у 2013 році. У ході якого було підписано угоду про стратегічне партнерство, що визначили перспективи розвитку відносин на найближчі десятиліття [5]. Після цього відбулася ціла низка високих візитів на рівні парламентських груп, міністрів, експертів.

В 2014 році Китай і Мексика підписали в цілому 14 двосторонніх угод на суму 7,4 млрд. дол. Ці угоди включали створення двостороннього фонду в розмірі 2,4 млрд. дол., кошти з якого підуть компаніям обох країн, що інвестують в енергетику, гірничодобувну промисловість, виробництво високих технологій, розвиток туризму, експорт сільськогосподарської продукції в Китай і фінансують спільні наукові дослідження. Крім цього був створений Енергетичний фонд Sino-Mex між мексиканською державною нафтовою компанією Petroleos Mexicanos (Pemex) і трьома китайськими державними компаніями, що інвестують в будівництво інфраструктури в сфері енергетики, розвідки і видобутку нафти і природного газу. Мексика вперше дозволила іноземним інвестиціям брати участь в розвитку такої стратегічно важливої галузі, як енергетика, і саме Китаю у 2015 році вдалося увійти на цей донедавна закритий ринок [12].

Крім цього, китайські компанії інвестували в мексиканські компанії, що займаються виробництвом техніки, електронних приладів, запчастин до автомобілів і промислового обладнання. У 2013 році китайська компанія Minth збільшила інвестиції в виробництво автозапчастин в Агуаскальєнтесі. Крім того, у 2015 році Hisense оголосила про придбання активів заводу Sharp, що виробляє телевізори в Мексиці, а Johnson Electric повідомила про відкриття другого заводу в Сакатекасі [12].

У 2017 році країни відсвяткували ювілей встановлення дипломатичних відносин, керівництво країни постійно веде політичний діалог та консультації з актуальних проблем світового розвитку. Китай і Мексика є членами АТЕС, в рамках якої вони, як правило, мають однакові, або близькі позиції. Крім цього, співпрацюють у G20 та ряді інших міжнародних організацій. Отже, сучасний етап відносин між двома країнами характеризується, активною інвестиційною діяльністю та політичним діалогам.

Розглядаючи політику КНР щодо країн Карибського регіону необхідно виділити його відносини з Республікою Куба, яка займає унікальне геополітичне положення у регіоні. Крім того, Куба була першою країною, яка у 1960 році визнала КНР, і до

початку 70-х років ХХ століття незначні торговельні і культурні зв'язки Китаю у регіоні були орієнтовані саме на неї [2]. Знаходячись у рамках економічної блокади з боку США у 90-ті роки ХХ століття, після розпаду СРСР та соціалістичного табору, Куба фактично опинилась у глибокій економічній кризі. Прийшовши на Кубу у самий складний період її історії, Пекін в багато чому сприяв виходу країни із кризи. Крім того, цей період став поштовхом для диверсифікації зовнішньої політики Куби у пошуках нових союзників: у регіоні таким стратегічним партнером стала Венесуела з приходом до влади У.Чавеса, а поза його межами – Китай. Однак, з огляду на загострення внутрішньополітичної ситуація у Венесуелі, уряд Р. Кастро надає все більшого значення розвитку співробітництва з Китаєм.

Сучасний етап відносин бере відлік з візиту Ху Дзинь Тау на Кубу в листопаді 2004 року, коли було підписано 16 договорів про торгівлю і науково-технічне співробітництво, включаючи інвестиції в 500 млн. дол. в залізо-нікелевий комбінат в провінції Камагуей, який забезпечує половину нікелевого імпорту Китаю. Була створена кубинсько-китайська Спільна комісія з економічного та торговельного співробітництва, що значно посилило позиції Куби на міжнародних форумах, таких як ООН. Крім того, Гавані була надана серія пільгових кредитів майже на 400 млн. доларів [2]. В результаті Китай і Куба почали економічно доповнюють один одну. Китай імпортує цукор, нікель і медикаменти, а експортує рис, сою, промтовари, електротовари і текстиль. Крім того, Китай надає неоплатну військову допомогу Кубі, країни підписали договір про обмін розвідувальною інформацією. У 2004 році Китай також, вніс Кубу в список країн, сприятливих для туризму.

Представники керівництва КНР неодноразово заявляли про підтримку ініційованих Р. Кастро і схвалених VI з'їздом Комуністичної партії Куби в квітні 2011 року економічних і політичних перетворень, в основу яких певною мірою закладена модель китайського «ринкового соціалізму» [14].

Останніми роками значно активізувались взаємні візити представників двох країн на високому рівні. Як Фідель Кастро, так і чинний керівник Рауль Кастро не раз відвідували Китай. В свою чергу, Куба є однією з найбільш відвідуваних китайськими державними і партійними керівниками латиноамериканських країн. Результатом візиту Сі Цзіньпіня у липні 2014 року стало підписання 29 угод, що стосуються взаємодії в різних сферах - від фінансів до біотехнологій, від сільського господарства до туризму і від надання безвідсоткових кредитів до будівництва інфраструктури [16].

В останні роки в китайсько-кубинській двосторонній торгівлі зберігається сприятлива тенденція. Кілька років поспіль Китай займає друге місце серед зовнішньоторговельних партнерів Куби, тоді як Куба є найголовнішим торговельним партнером Китаю в регіоні Карибського басейну. За даними китайської митниці, в 2015 році обсяг двосторонньої торгівлі становив 2,2 млрд. доларів, що на 59 % більше, ніж в попередньому році, хоча у 2016 році він, дещо знизився - до 1,8 млрд. [7].

Сьогодні, Китай став найбільшим кредитором Куби, але розміри і умови кредитів, як це прийнято в Китаї, є державною таємницею. Відомо тільки, що міністерство фінансів КНР регулярно реструктуризує кубинський борг. Гавана теж не публікує дані з іноземних інвестицій [11].

В останні роки кубинцями стали масово використовуватися китайські товари: будівельне обладнання, автобуси Ютонг, вантажівки Sinotruk, трактори УТО, автомобілі Geely, побутова техніка та продукти масового споживання. У 2017 року на Кубі відкрився перший завод зі зборки комп'ютерів Haier, який буде щорічно випускати 120 тис. лептопів і планшетів [7; 8; 11]. У січні 2017 року на триденній зустрічі в Гавані КНР і Куба домовилися про поглиблення співпраці у розвитку поновлюваних джерел

енергії та інших секторах економіки. Для нових проектів Пекін вже пообіцяв Кубі кредит у 120 млн. доларів [8].

Крім того, переживає підйом і співробітництво в сфері освіти. В останні роки тисячі китайських студентів отримують стипендії від уряду Куби і вивчають там іспанську мову, медицину, туризм, освіту тощо, крім того зростає кількість осіб, що беруть участь в програмі за свій рахунок. У той же час все більше кубинців цікавляться вивченням китайської мови [7], цьому сприяє і відкриття в Гаванському університеті Інституту Конфуція, яке відбулось у 2009 році.

На думку спостерігачів, по мірі проведення реформ на Кубі китайсько-кубинське співробітництво буде укріплюватись і охоплювати все більшу кількість галузей економіки. Тим паче, цьому сприяє політика США, у яких знову загострилися відносини з Кубою, про що свідчать останні рішення Д. Трампа, щодо подовження на рік дії торговельного ембарго, та посилення правил поїздок на Кубу для громадян США і заборону на ведення бізнесу з організаціями, контрольованими кубинськими військовими.

Безумовним пріоритетом для КНР є відносини з Венесуелою. Активний діалог між країнами почався з приходом до влади у Венесуелі Уго Чавеса. Венесуела підтримує принцип «одного Китаю». В свою чергу Китай підтримує прагнення Венесуели зайняти місце постійного члена Ради Безпеки ООН. В той же час експерти сходяться на тому, що за ідеологічною риторикою, ховається жорсткий прагматизм китайсько-венесуельських контактів [15, с. 39]. Венесуелі конче була потрібна протизвага Вашингтону, а Китай потребував природних ресурсів Каракасу, в першу чергу його нафти.

Перший візит Уго Чавеса відбувся у Пекін у 1999 році після чого між країнами було підписано угоду на реалізацію багатомільярдних проектів, головним чином у видобувній промисловості. Китай отримав право на здобич нафти та газу на 15 родовищах Венесуели. Наприклад, проект здобичі нафти у басейні річки Оріноко оцінювався у 16 млрд. дол. Крім того, у КНР було побудовано три заводи з переробки важкої венесуельської нафти та 16 танкерів для Каракасу [15, с. 39]. Пізніше було створено ряд спільних підприємств з виробництва бурових установок, стільникових телефонів та комп'ютерів. Китай продавав літаки, модернізував венесуельський таксопарк. Спеціалісти з Каракасу пройшли навчання у Пекінському університеті зі спеціальностей космічної галузі. Китай запустив для Венесуели супутник зв'язку [21]. У 2010-2011 роках Пекін реалізував ряд крупних проектів у сфері сільського господарства, де також були створені спільні підприємства з посіву рису. У 2010 р. була досягнута домовленість про те, що Національний банк розвитку Китаю забезпечить фінансування спільних проектів в енергетичній галузі в обсязі 20 млрд. дол.

Про високий рівень динамізму економічних зв'язків свідчать цифри. У 1999 році товарообіг між країнами складав 500 млн. дол., а у 2014 році Венесуела імпортувала з КНР товарів на суму 5,6 млрд. дол., а експортувала на 11,3 млрд. дол. Китай за цей час відкрив для Венесуели під реалізацію спільних проектів декілька кредитних ліній, об'єм яких постійно зростав, у 2005 році – 800 млн. дол., у 2010 – 10 млрд. дол., в обмін на поставки вуглеводнів у обсязі 200-300 тис. барелів на добу.

Особливістю відносин Каракасу та Пекіну було те, що керівництво КНР прагнуло дистанціюватися від різких антиамериканських заяв лідерів Венесуели, розуміючи, що США його головний торговельний партнер. Звідси і не бажання Китаю активно співпрацювати з Каракасом у військово-технічній сфері. Цей напрям розвивався досить повільно, хоча для Венесуели співробітництво мало велике значення у силу того, що воно як правило здійснювалось за надані кредити.

Після смерті Чавеса, Венесуела вступила у період глибокої економічної та політичної кризи, гостро постало питання про нові кредити для реанімації розхитаної економіки, в цих умовах Китай став основним донором. У січні 2015 р. Пекін спочатку відмовив Мадурі у кредитах, але пізніше надав позику у 5 млрд. дол., які мали бути спрямовані на розширення видобування нафти. Сьогодні кредити та інвестиції Піднебесної у Венесуелу перевищили 70 млрд. дол. [15, с.39]. Завдяки співпраці з Пекіном у країні було створено 3 млн. робочих місць. В той же час, сьогодні Китай фактично припинив отримувати у повному обсязі виплати по раніше наданим кредитам. Але не дивлячись на це Пекін продовжує надавати фінансову підтримку Каракасу. Це на думку ряду експертів обумовлено тим, що Пекін таким чином забезпечує допуск своїх компаній до нафти, збільшує експорт своєї продукції у регіон, захищає КНР від коливань цін на «чорне золото», і нарешті китайське керівництво зберігає політичний простір для маневру у Латинській Америці.

Отже, можна казати про обережно-виважену політику Китаю по відношенню до Каракасу. Сьогодні Китай зайняв провідну позицію у економіці країни, забезпечуючи інтереси своїх компаній, у той же час не зв'язуючи себе ніякими військово-політичними зобов'язаннями, більше того, Пекін неодноразово давав зрозуміти, що готовий до співробітництва з опозицією. Переорієнтація економіки Венесуели на китайський ринок настільки велика, що її не зможе змінити ні можлива зміна влади у цій країні, ні відмова КНР від подальшого кредитування Каракасу.

Двосторонні відносини Китаю з країнами Карибського басейну підкріплюються багатосторонніми. Він активно у якості спостерігача працює у Асоціації карибських держав, китайський капітал присутній у Карибському банку розвитку. Новою формою багатосторонньої взаємодії стали спільні економічні форуми, що проводяться за ініціативи КНР з країнами карибського басейну.

За останні два десятиліття Китай став одним з головних гравців у Латинській Америці та басейні Карибського моря. За авторитетом дипломатії і розмірами інвестицій він зараз поступається тільки США. Отже, Карибський регіон відіграє ключове значення у контексті латиноамериканського вектору зовнішньої політики КНР. Присутність Китаю у регіоні обумовлена рядом чинників, таких як наявність країн прибічниць Тайваню, великі поклади сировинних ресурсів у першу чергу – нафти, близькість до США, що дозволяє здійснити проникнення на американський ринок. Все це обумовило, політику Китаю, щодо країн регіону і визначило основних союзників, таких як Мексика, Республіка Куба та Венесуела, з кожною з яких Пекін буде відносини відповідно до їх особливостей.

Список використаної літератури

1. Барсена А. Китай – Латинская Америка: диверсификация отношений [Электронный ресурс] / А. Барсена // ИноСМИ.RU. – Режим доступа : <http://inosmi.ru/world/20150522/228175764.html> ; Barsena A. Kitay – Latinskaya Amerika: diversifikatsiya otnosheniy [Elektronniyy resurs] / A. Basena // InoSmi.RU. – Rezhim dostupa : <http://inosmi.ru/world/20150522/228175764.html>

2. Борзова А. Ю. Особенности отношений КНР и стран Латинской Америки на современном этапе [Электронный ресурс] / А. Ю. Борзова // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Всеобщая история. – 2009. - № 4. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-otnosheniy-knr-i-stran-latinskoj-ameriki-na-sovremennom-etape> ; Borzova A. Yu. Osobennosti otnosheniy KNR i stran Latinskoj Ameriki na sovremennom etape [Elektronnyy resurs] / A. Yu. Borzova // Vestnik Rossiyskogo universiteta druzhby narodov. Seriya: Vseobshchaya istoriya. – 2009. - № 4. – Rezhim dostupa : <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-otnosheniy-knr-i-stran-latinskoj-ameriki-na-sovremennom-etape>.

3. Ван И Инициатива «Пояс и путь» стала новым орудием для развития китайско-латиноамериканского сотрудничества [Электронный ресурс] / Ван И. – Режим доступа : http://russian.news.cn/2017-09/18/c_136618658.htm ; Van I Initsiativa «Poyas i put» stala novym orudiem dlya razvitiya kitaysko-latinoamerikanskogo sotrudnichestva [Elektronnyy resurs] / Van I. – Rezhim dostupa : http://russian.news.cn/2017-09/18/c_136618658.htm

4. Засядько М. В. «Доларова дипломатія» КНР у Карибському регіоні [Электронный ресурс] / М. В. Засядько // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2010. - Вып. 90, ч. I. - Режим доступа : <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/1220/1165> ; Zasiadko M. V. «Dolarova dyplomatiia» KNR u Karybskomu rehioni [Электронны resurs] / М. V. Zasiadko // Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn. – 2010. - Выр. 90, ch. I. - Rezhym dostupa : <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/1220/1165>

5. Китай и Мексика намерены содействовать развитию всестороннего стратегического партнерства [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://russian.news.cn/2016-08/10/c_135583586.htm ; Kitay i Meksika namereny sodeystvovat razvitiyu vsestoronnego strategicheskogo partnerstva [Elektronnyy resurs] – Rezhim dostupa : http://russian.news.cn/2016-08/10/c_135583586.htm

6. Китай и Панама установили дипломатические отношения [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/4331921> ; Kitay i Panama ustanovili diplomaticheskie otnosheniya [Elektronnyy resurs] – Rezhim dostupa : <http://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/4331921>

7. Китай. Куба. Внешэкономсвязи, политика. russian.china.org.cn. 23 сентября 2016. № 1904345 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://polpred.com/?ns=1&ns_id=1904345 ; Kitay. Kuba. Vneshekonomsvyazi, politika. russian.china.org.cn. 23 sentyabrya 2016. № 1904345 [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : http://polpred.com/?ns=1&ns_id=1904345

8. Китайско-кубинские отношения стоят в авангарде отношений Китая с латиноамериканскими странами - посол КНР на Кубе [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://russian.news.cn/2016-09/24/c_135710942.htm ; Kitaysko-kubinskie otnosheniya stoyat v avangarde otnosheniy Kitaya s latinoamerikanskimi stranami - posol KNR na Kube [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : http://russian.news.cn/2016-09/24/c_135710942.htm

9. Кіктенко В. О. Геоeкономічне зростання Китаю у сучасному світі [Електронний ресурс] : стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 22 лютого 2017 року / В. О. Кіктенко // Вісник Національної академії наук України. – 2017. - № 4. – Режим доступу : <http://www.visnyk-nanu.org.ua/uk/node/2916> ; Kiktenko V. O. Neoeconomichne zrostannia Kytaiu u suchasnomu sviti [Elektronnyi resurs] : stenohrama naukovoї dopovidi na zasidanni Prezydii NAN Ukrainy 22 liutoho 2017 roku / V.O. Kiktenko // Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. – 2017. - № 4. – Rezhym dostupu : <http://www.visnyk-nanu.org.ua/uk/node/2916>

10. Лексютина Я. В. Китай и карибские острова: от намерений к действиям [Электронный ресурс] / Я. В. Лексютина - Режим доступа : <https://dspace.spbu.ru/bitstream/11701/1865/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%8E%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0.%D0%9A%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%B9%20%D0%B8%20%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5%20%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>; Leksyutina Ya. V. Kitay i karibskie ostrova: ot namereniy k deystviyam [Elektronnyy resurs] / Ya. V. Leksyutina - Rezhim dostupa : <https://dspace.spbu.ru/bitstream/11701/1865/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%8E%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0.%D0%9A%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%B9%20%D0%B8%20%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5%20%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>

B9%20%D0%B8%20%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5%20%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf

11. Мануков С. Пекин заполняет вакуум на Кубе [Электронный ресурс] / С. Мануков. – Режим доступа : <http://expert.ru/2017/02/15/pekin-zapolnyaet-vakuum-na-kube/> ; Manukov S. Pekin zapolnyaet vakuum na Kube [Elektronnyy resurs] / S. Manukov. – Rezhim dostupa : <http://expert.ru/2017/02/15/pekin-zapolnyaet-vakuum-na-kube/>

12. Наука за рубежом [Электронный ресурс]. — 2017. — № 61 : Экономическая активность Китая в странах Латинской Америки. - Режим доступа : http://www.issras.ru/global_science_review/Nauka_za_rubejom_n61.pdf ; Nauka za rubezhom [Elektronnyy resurs]. — 2017. — № 61 : Ekonomicheskaya aktivnost Kitaya v stranakh Latinskoy Ameriki. - Rezhim dostupa : http://www.issras.ru/global_science_review/Nauka_za_rubejom_n61.pdf

13. Немцев Ю. 40 лет отношений между Мексикой и Китаем: достижения, противоречия и будущее [Электронный ресурс] / Ю. Немцев // Международная жизнь. – Режим доступа : <https://interaffairs.ru/news/show/8299> ; Nemtsev Yu. 40 let otnosheniy mezhdu Meksikoy i Kitaem: dostizheniya, protivorechiya i budushchee [Elektronnyy resurs] / Yu. Nemtsev // Mezhdunarodnaya zhizn. – Rezhim dostupa : <https://interaffairs.ru/news/show/8299>

14. Резников И. В. Политические отношения между КНР и некоторыми государствами Латинской Америки [Электронный ресурс] / И. В. Резников // Актуальные проблемы международных отношений и глобального развития. - 2015. - Вып. 3. – Режим доступа : http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/148202/1/2015_reznikov_Actual_prob IR_V3.pdf ; Reznikov I. V. Politicheskie otnosheniya mezhdu KNR i nekotorymi gosudarstvami Latinskoy Ameriki [Elektronnyy resurs] / I. V. Reznikov // Aktualnye problemy mezhdunarodnykh otnosheniy i globalnogo razvitiya. - 2015. - Vyp. 3. – Rezhim dostupa : http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/148202/1/2015_reznikov_Actual_prob IR_V3.pdf

15. Розенталь Д. М. Дракон над Каракасом. Китайско-Венесуэльские отношения в начале XXI века / Д. М. Розенталь // Латинская Америка. – 2016. – № 3. – С. 39-57 ; Rozental D. M. Drakon nad Karakasom. Kitaysko-Venesuelskie otnosheniya v nachale XXI veka / D. M. Rozental // Latinskaya Amerika. – 2016. – № 3. – S. 39-57.

16. Си Цзиньпин и Рауль Кастро подписали десятки соглашений о сотрудничестве [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://cctv.cntv.cn/2014/07/24/VIDE1406201161872508.shtml> ; Si Tszinpin i Raul Kastro podpisali desyatki soglasheniy o sotrudnichestve [Elektronnyy resurs] – Rezhim dostupa : <http://cctv.cntv.cn/2014/07/24/VIDE1406201161872508.shtml>

17. Таран М. А. КНР – Латинська Америка: реалії економічного співробітництва і політичний підтекст [Електронний ресурс] / М. А. Таран // Науковий вісник Дипломатичної академії України. - 2004. - Вип. 10(2). - С. 30-41. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2004_10%282%29__4 ; Taran M. A. KNR – Latynska Ameryka: realii ekonomichnoho spivrobitnytstva i politychnyi pidtekst [Elektronnyi resurs] / M. A. Taran // Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy. - 2004. - Vyp. 10(2). - S. 30-41. - Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2004_10%282%29__4

18. Теперман В. Мексика в поисках баланса внешнеэкономических связей / В. Теперман, О. Шевакина // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. - № 9. – С. 82-90 ; Teperman V. Meksika v poiskakh balansa vneshneekonomicheskikh svyazey / V. Teperman, O. Shevakina // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. – 2007. - № 9. – S. 82-90.

19. Фролова И. Ю. Особенности курса КНР во взаимодействии с государствами Латинской Америки [Электронный ресурс] / И. Ю. Фролова // Проблемы национальной стратегии. – 2013. - № 4. - Режим доступа : <https://riss.ru/images/pdf/journal/2013/4/06.pdf> ; Frolova I. Yu. Osobennosti kursa KNR vo vzaimodeystvii s gosudarstvami Latinskoj Ameriki [Elektronnyy resurs] / I. Yu. Frolova // Problemy natsionalnoy strategii. – 2013. - № 4. - Rezhim dostupa : <https://riss.ru/images/pdf/journal/2013/4/06.pdf>

20. Экспансия Китая в Карибском регионе [Электронный ресурс] // Военное обозрение. – Режим доступа : <https://topwar.ru/6937-ekspansiya-kitaya-v-karibskom-regione.html> ; Ekspansiya Kitaya v Karibskom regione [Elektronnyy resurs] // Военное обозрение. – Rezhim dostupa : <https://topwar.ru/6937-ekspansiya-kitaya-v-karibskom-regione.html>

21. Яковлев П. Латинская Америка в глобальной стратегии Пекина [Электронный ресурс] / П. Яковлев // Перспективы. – Режим доступа : http://www.perspektivy.info/book/latinskaja_amerika_v_globalnoj_strategii_pekina_2010-11-02.htm ; Yakovlev P. Latinskaya Amerika v globalnoy strategii Pekina [Elektronnyy resurs] / P. Yakovlev // Perspektivy. – Rezhim dostupa : http://www.perspektivy.info/book/latinskaja_amerika_v_globalnoj_strategii_pekina_2010-11-02.htm

Стаття надійшла до редакції 10.12.2017 р.

N. Gavrilova, J. Konstantinova

THE CHINESE RELATIONS WITH THE CARIBBEAN COUNTRIES

The Caribbean region has 35 countries and independent territories. China provides active policy in that region. Such policy is determined by following factors.

The main of that is the fact that China is interested in new allies for pursuing a policy of "One-China". The One-China principle faces opposition from supports of the Taiwan independence movement, therefore it's very important for Beijing to develop relations with the countries of the Latin America.

The special meaning for China has Mexico and the relations are developing not only on a bilateral basis, but also within the G20, APEC and a number of other international organizations.

Diplomatic relations between the two countries were established in 1972. The cooperation became its active development from the second half of the 90's of the twentieth century. Mexico is attractive to China as a member of NAFTA, because investments allow it to trade with the USA without import duties; it is interested in using its raw materials, as well as in the market of its products. In 2017, China gained the place of Mexico's second trading partner, after the United States and third in terms of investment. In such way, nowadays countries constantly conduct political dialogue and consultations on topical issues of world development, speaking in a single position within the framework of international organizations.

The other important country for China is the Republic of Cuba. First of all, China is interested in strengthen the relations with Cuba, because the Republic has a unique geopolitical location. Moreover, the relations has become developing since 1960's years, when Cuba one of the first recognized the People's Republic of China.

In recent years, China has made progress in investment and contract construction in Cuba, and has gradually expanded its cooperation projects. At present observers notice that Chinese-Cuban cooperation will be strengthened and cover a growing number of sectors of the economy.

China carries out active dialog with Venezuela, especially with Hugo Chavez coming to power. Venezuela supports the principle of "One-China". On the other side, China supports the Venezuela's desire to take the place of a permanent member of the UN Security Council.

So, Chinese bilateral relations with the Caribbean countries are backed up by multilateralism. The country is active as an observer in the Association of Caribbean States, Chinese capital is present at the Caribbean Development Bank. Therefore, the Caribbean is one of the most developed areas in China's foreign policy in Latin America.

Key words: *China, Caribbean, Mexico, Cuba, Venezuela, cooperation, investments, raw.*

УДК 327(470+571):(575)

О.Я. Гальона

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В ЦЕНТРАЛЬНОАЗІЙСЬКОМУ РЕГІОНІ

Розглянуто аспекти зовнішньої політики Російської Федерації в Центральній Азії, пов'язані із розвитком взаємовідносин Росії з центральноазійськими країнами в контексті політико-економічних пріоритетів Росії в регіоні.

Висвітлено позиції та думки представників науково-експертного середовища щодо зовнішньої політики Росії в Центральній Азії в рамках зовнішньополітичного курсу Російської Федерації в центральноазійському регіоні в сучасних умовах.

Здійснено аналіз науково-експертних публікацій ряду дослідників щодо їх бачення актуальних аспектів міжнародного співробітництва Російської Федерації з Казахстаном, Киргизстаном, Таджикистаном, Туркменістаном, Узбекистаном під кутом зору політико-економічних інтересів Росії в Центральній Азії.

Розглянуто оцінки та коментарі щодо пріоритетів Російської Федерації в центральноазійському регіоні, які стосуються політичних відносин Росії з країнами Центральної Азії, сфери безпеки, економічних та гуманітарних питань тощо. Презентовано погляди щодо процесу формування та реалізації центральноазійської зовнішньої політики Росії, розвитку співробітництва, вирішення на двосторонньому та багатосторонньому рівні регіональних проблем в контексті взаємовідносин Російської Федерації з країнами Центральної Азії.

Наведено висновки щодо позицій Російської Федерації, її стратегії в центральноазійському регіоні, зокрема на фоні присутності в Центральній Азії інших провідних держав світу.

Акцентовано, що на нинішньому етапі Росія проводить зовнішньополітичну лінію та здійснює відповідні кроки в центральноазійському регіоні на основі своїх національних інтересів з використанням певних методів та засобів, виходячи із стратегічних положень, визначених в Концепції зовнішньої політики Російської Федерації.

Ключові слова: *Центральна Азія, Російська Федерація, зовнішня політика, співробітництво з центральноазійськими країнами, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, стратегія, інтеграція, центральноазійський регіон, регіональні проблеми, політико-економічні інтереси.*

Російська Федерація є однією з провідних держав, що відіграє значну роль в центральноазійському регіоні. Геополітичний характер процесів в Центральній Азії, де перетинаються інтереси ключових світових гравців, впливає на різноаспектні відносини Росії з Казахстаном, Киргизстаном, Таджикистаном, Туркменістаном та Узбекистаном.